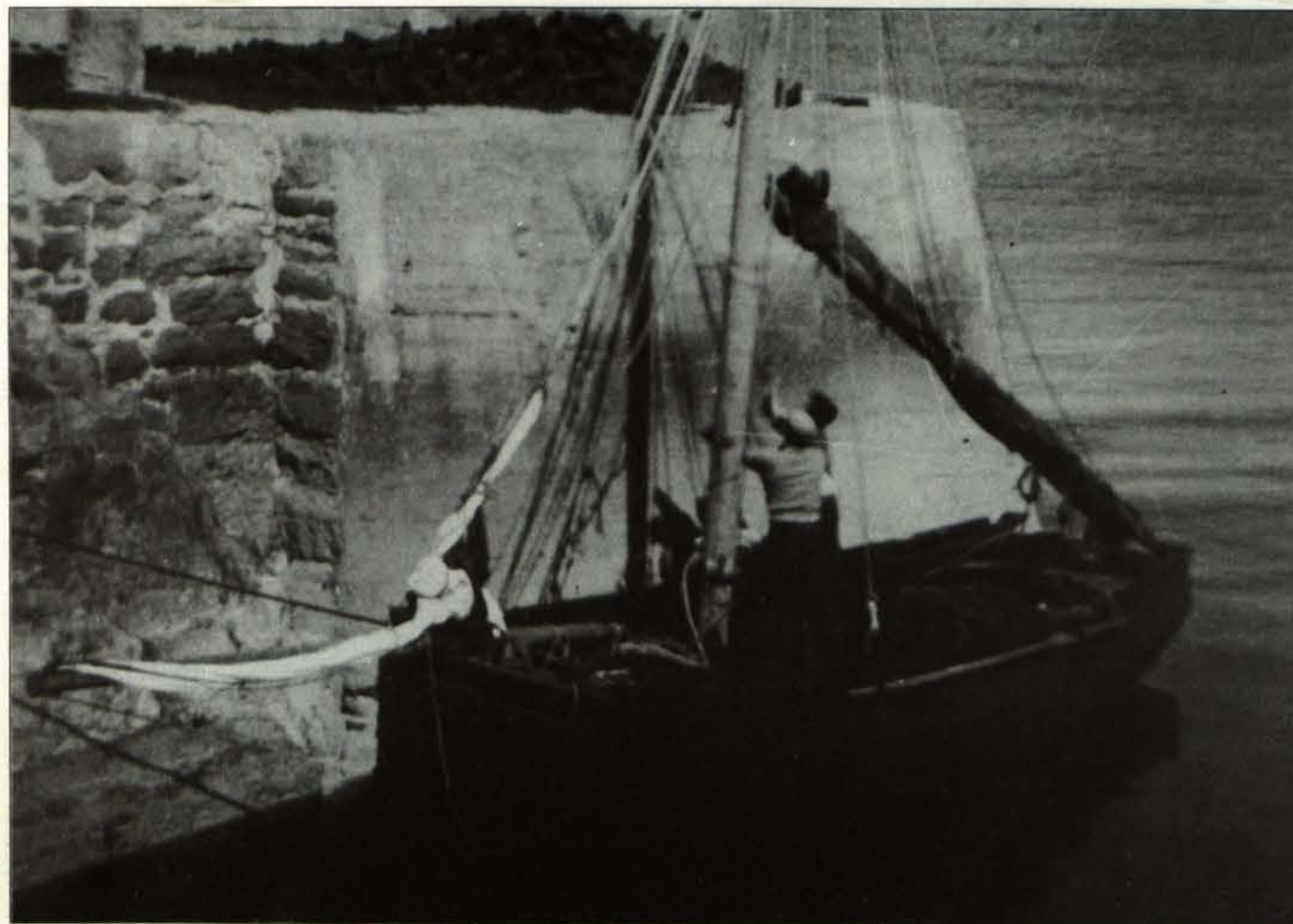

Máirtín Mhichael Labhráis Breathnach -An Fear Deireannach ar Inis Eilte

Tá sé ráite gur Fia nó Eile an chiall atá leis an bhfocal 'Eilte'. Tá carraig taobh thoir don oiléan a a nglactar 'Carraig Lám na hEilte'.

Níl ar an oiléan ach teach amháin, ach tá ballaí thoir i lár an oiléain agus is dócha go raibh cónaí ann sul má tháinig mo mhuintir anseo, ach níl aon eolas cé iad fhéin. Tá an t-oiléan thart ar dhá mhíle timpeall agus is thart ar thrí scór go leith acra talún atá ann.

Sa mbliain 1892 a tháinig mo sheanathair agus mo sheanmháthair, Labhrás Breathnach agus Máire Phaitseach anseo ag maoirseacht do Chonraí. Cheithre bliana d'aois a bhí m'athair Michael Labhráis ag an am. Ní raibh aon phá ag dul dhóibh ach bhí cead acu an talamh a usáid le cur a dhéanamh - fataí, coirce is rudaí mar sin agus le eallach a choinneáil. Bhí neart móna freisin ar an oiléan agus ní raibh aon chosc orthu í a bhaint le díol.

Chaith mo mháthair Mary Mhichael Sheáinín Ó Conaola, roinnt blianta i Meiriceá, agus rinne mé iontas ariamh gur phós sí isteach ar oiléan, ní mar gheall go raibh sí i Meiriceá ach ní mba bean farraige í. Bhíodh tinneas farraige uirthi agus gan í ach ag gabháil ón oiléan go Ros Muc

ag an Aifreann - achar thart ar deich noiméad.

Dhéarfainn go cinnte gur bhain an saol ar an oiléan blianta de shaol mo mháthair, go mór mhór nuair a d'fhás muid suas agus muid imithe amach san oíche. Ní chodlaíodh sí aon néal nó go mbíodh chuile dhuine sa mbaile agus go minic b'fhéidir go mbíodh sé ina mhaidín.

Bhí dhá dhuine dhéag againn sa gclann Mary, Delia, Paddy, Annie, Colm, John, Séamus, Mike, Nóra, Learaí, Sarah agus mé fhéin Máirtín. Tá mé ag ceapadh nach raibh muid uilig le chéile sa teach ariamh mar go raibh an dream is sinne i Meiriceá sul má rugadh an chuid is óige den chlann.

Is ag maoirseacht is ag báadóireacht a chaith m'athair a shaol. Ní raibh mo dheartháir Paddy ach dhá bhliain déag nuair a chuaigh sé ag báadóireacht, ag rith móna go h-Árainn sa Swan. Cheapfainn gurb í an bád deireadh as an taobh seo a rith móin go h-Árainn. Ní dhearna mé fhéin mórán báadóireachta. Bhí mé trí nó ceathair de chuarta in Árainn sa mbád, sin an méid.

Chaith mé scór blianta ag dul anonn is anall go Sasana ag obair sna beet factories, agus bhí mé tamall maith i Londain. Ní raibh mé thall

Clann Mhichael Labhráis as Inis Eilte, Ros Muc, ag caitheamh móna suas ón Swan ar chéibh Chill Mhuirbhí, deireadh na gcaogaidí. 'Sí an Swan, atá anois ag Michaelin Johnny Ó Flaithearta ó Doire Fhedrta, an bád deireannach a rith móin go hÁrainn. (Bulochas do Mháire Seoighe as an bpicéir)

anois ó 1980.

Bíonn sé uaigneach go maith ar an oiléan sa ngeimhreadh. Bíonn mé ag éisteach leis an raidió agus ag léamh. Cé nach ndearna mé mórán scoile tá an suim agam i leabhra. Is dócha dhá gcuirfínn mó laethanta scoile ar fad le chéile nach ndearna mé ach chúig bhliana ar fad.

Tá mé ag rá le tamall anois go bhfuil mé a' dhul ag athrú amach go dtí an mórthír, ach ní bhéinn in ann dáta a chur ar an lá a bhfuil sé sin le tarlú. Tá mé ag dul amach sna blianta agus ní bhíonn an tsláinte ró mhaith. D'fhág mo dheartháir Learaí an t-oiléan dhá bhliain ó shoin.

Sí Meta Uí Mhílle a thóg an píosa seo cainte ó Mháirtín Mhichael Labhráis. Gura fada buan é.

Sraith na mBád Seol

Tar éis na ngeallta i gCill Chiaráin, tá torthaí na Sraitheanna do na Báid Seoil ionann is a bheith socraithe. Is cosúil gur ag bád an tSruháin, An Tónaí, a bheas an bua i gcás na mBád Móra. Tá ocht bpointe idir bád Mháirtín Ó'Brien agus bád Johnny Pheter, An Capall.

Tá geall amháin eile fanta go Cill Éinne agus má éiríonn leis An Tónaí an cúrsa a dhéanamh, beidh com álainn Chlíodhna Cussen ag Máirtín Ó'Brien don tama uair.

Beidh an bua go héasca ag an Swan, bád Mhichaelin Johnny ón gCeathrú Rua, i sraith na leath-bhád. Tá sí 40 pointe chun tosaigh ar Bhiláth na hÓige, le Pádraig Chóilín Ó Cualáin ó Chama. Don tama uair as a chéile is ag fear Dhoire Fheatharta a bheas duais an leath-bhád ag dul i mbliana.

Níl spás againn ar an leathanach seo na gleoiteogaí go léir a bhí páirteach i ngeallta a liostáil. Tugtar anseo na cinn is mó a bhí páirteach sna geallta i mbliana. Bhí an-choimhlint go deo sna gleoiteogaí beaga idir John Deairbe Ó Flaithearta sa Caroline Anne agus Chóilín Ó hIarmáin sa Nóra Bheag. I dtosach an tséasúir bhí bád na Ceathrú Rua chun tosaigh ach bhí an bua ag fear Chama i ngach geall ó Chinn Mhara ar aghaidh. Tá seacht bpointe eatarthu agus gan ach geall amháin fanta i mbliana - Geallta Chuan Chasla. Má éiríonn le Cóilín an Nóra Bheag a thabhairt anoir go Casla an lá sin, beidh sé an deacair é a stopadh ón duais mhór a thabhairt leis.

Nóta:

Níor éirigh linn torthaí iomlán a fháil le haghaidh geallta na ngleoiteogaí beaga agus tá roinnt mhaith báid a thóg páirt sa sraith fágtha ar lár againn dá bharr sin.

BÁID MHÓRA

	St. Jude	An Tónaí Mór	American Mhara	An Mhailghdean	Mac Dara	An Capall
An Cladach	AL	10	0	0	0	0
Inis Oirr	AL	7	AL	8	AL	10
Féile Mhic Dara	AL	7	8	10	6	5
Cloch na Rón	5	7	8	10	6	4
Leitir Mealláin	4	8	10	7	6	5
Dóilín	4	5	8	6	10	7
Cinn Mhara	AL	8	0	7	6	10
Caladh Thaidhg	4	7	10	6	5	8
Cill Chiaráin	7	8	AL	AL	AL	10
Iomlán	24	67	44	54	39	59

LEATH BHÁID

	Star of the West	Swan	Bláth na hÓige	An Lord
Cladach	AL	8	10	AL
Féile Mhic Dara	AL	10	7	8
Cuigéal	7	10	8	6
Cloch na Rón	AL	10	7	8
Dóilín	7	10	8	6
Cinn Mhara	8	10	7	0
Caladh Thaidhg	10	8	7	6
Cill Chiaráin	AL	8	AL	10
Iomlán	32	74	54	44

GLEOITEOGA BEAGA

	Caroline Ann	Ceol na Mara	An Easóg	Nóra Bheag	McHugh	Asurnáí
Cladach	0	AL	AL	10	AL	8
Féile na nÓileán	6	8	7	10		
Féile Mhic Dara	7	8	AL	AL	10	-
Cuigéal	8	7	5	10	6	-
Cloch na Rón	10	7	AL	AL	8	-
Dóilín	10	5	7	8	AL	2
Cinn Mhara	7	AL	AL	10	AL	8
Caladh Thaidhg	8	7	6	10	AL	AL
Cill Chiaráin	6	7	AL	10	8	AL
Iomlán	62	49	25	68	32	18

Tigh Chualáin

Coill Rua, Indreabhán

B&B

'Bíodh deoch agat ar do chompóird'

Óstán an Dóilín

An Cheathrú Rua
091-95177/95169

Rogha an Óil - Togha an Cheoil

Oscailte ar feadh na bliana
Ceol gach deireadh seachtaine

Déantar freastal ar gach cineál ócáid, cóisir nó bainis.